

KADERNOTA 2025

KADERNOTA 2025

Beste Bredanaars,

Met ons motto 'Dichtbij doen en samen sterk vooruit' werken we met u en heel veel anderen, aan een groene, gastvrije en grenzeloze toekomst van onze mooie stad. Dit is onze laatste kadernota. We zijn vastberaden om de stad netjes over te dragen aan onze opvolgers.

Het besturen van onze mooie stad is een grote verantwoordelijkheid. Het vraagt daadkracht om moeilijke beslissingen te nemen in een onzekere tijd. Het is je steeds afvragen: wat moeten we in de huidige omstandigheden doen, wat kan slimmer en wat willen we voor de toekomst van Breda?

Begroting in balans

Nederlandse gemeenten zitten nog steeds in de situatie dat er vanaf 2026 flink minder geld komt vanuit Den Haag voor onze wettelijke taken. Het Rijk keert wát extra geld uit, maar dat is een druppel op de gloeiende plaat. Breda is een groeiende stad. We willen onze voorzieningen graag mee laten groeien. Breda heeft onderhoud nodig en de kosten voor jeugd en de WMO blijven stijgen. Daarom namen we vorig jaar flinke maatregelen om onze begroting in balans te houden. Makkelijk was dat niet, wel noodzakelijk. We hebben ons daarmee voorbereid. In deze Kadernota hoeven we daardoor nu veel minder maatregelen te nemen om de begroting voor 2026 in balans te houden. Dat we er ook in slagen de lokale lasten niet extra te verhogen, is niet vanzelfsprekend.

't Zoet

Breda heeft ongekennde ontwikkelkansen op 't Zoet. Een gebied van 1,5 keer onze binnenstad. Dat we dát kunnen ontwikkelen is uniek in Nederland. We hebben goud in handen. Het is dé kans om Breda in de toekomst eigentijds, herkenbaar en relevant te houden. Een prachtige plek, dichtbij de binnenstad en het station. Het biedt ruimte voor 6.000 woningen, voor (delen van) het Innovatiedistrict en voor cultuur en recreatie, groen en water. We spraken over wat de risico's voor ons als gemeente zijn. En over wat het de komende decennia aan tijd, zorgvuldigheid, geld en menskracht gaat vragen. Een heel nieuw stuk stad bouwen, dat kun je maar één keer goed doen.

Stap voor stap

Andere projecten gaan stap voor stap door. Zoals in Bavel, Centrum Oost en Gasthuisvelden. We zullen dus slim moeten omgaan met onze timing, onze rol en werk met werk maken waar het kan. We zien ook dat stikstof, het volle elektriciteitsnet, de zorg om de kwaliteit van het water invloed hebben op onze projecten. Hoe dat precies zit, brengen we de komende maanden in beeld. Daar komen we bij de begroting dit najaar op terug.

Wij presenteren u deze kadernota in volle overtuiging dat we zo Breda het beste overdragen aan een nieuw bestuur en klaarzetten voor de toekomst. Met de middelen en mensen die we hebben. Met onze creativiteit en met elkaar. Dáár zit onze kracht. Wij nodigen u van harte uit om ook in 2026 onze liefde, kennis en creativiteit te blijven inzetten voor de mooiste stad van het land.

Met vriendelijke groet,

Het college van burgemeester en wethouders

Inhoud

Inleiding	8
Financiële uitdagingen en onzekerheden	10
Strategisch Investeringsplan	16
P.1 Vitaal en sociaal	24
Hoe staan we ervoor?	24
Waar zijn we mee bezig?	25
Welke aanvullende keuzes maken we?	30
P.2 Ondernemend Breda	34
Hoe staan we ervoor?	34
Waar zijn we mee bezig?	35
Welke aanvullende keuzes maken we?	39
P.3 Duurzaam wonen	42
Hoe staan we ervoor?	42
Waar zijn we mee bezig?	43
Welke aanvullende keuzes maken we?	47
P.4 Basis op orde in Breda	50
Hoe staan we ervoor?	50
Waar zijn we mee bezig?	51
Welke aanvullende keuzes maken we?	55
P.5 Organisatie en Financiën van Breda	58
Hoe staan we ervoor?	58
Waar zijn we mee bezig?	59

Inleiding

Breda is een aantrekkelijke stad vol groen, gastvrijheid en grenzeloze mogelijkheden. Samen met inwoners, partners en ondernemers werken we hard om de stad te laten bruisen. Het is goed wonen, werken, ondernemen en recreëren in onze groeiende stad, die zich kenmerkt door een mix van hoogstedelijkheid en veerkrachtige dorpen en wijken. Samen leggen we de basis voor een duurzame toekomst.

Maar terwijl we verder bouwen aan onze toekomst, kampt Breda, net als alle andere gemeenten in Nederland, met uitdagingen. Een deel komt voort uit de Rijksbegroting: er is niet voldoende geld beschikbaar van de Rijksoverheid voor gemeentelijke taken. Daarnaast merken we de gevolgen van vergrijzing, tekorten op het elektriciteitsnet, problemen op de arbeidsmarkt en woningmarkt, beperkte stikstofruimte, en stijgende prijzen voor goederen en diensten. We moeten keuzes blijven maken om onze inwoners voorop te kunnen stellen, de gemeentefinanciën gezond te houden en om te blijven investeren in de toekomst van de stad. Dit doen we zowel in de exploitatie als in onze strategische investeringsplanning (SIP). Het SIP stelt ons steeds beter in staat om van dromen naar daden te gaan. In deze kadernota geven we aan welke keuzes we willen maken om ons investeringsprogramma ook daadwerkelijk te kunnen realiseren. Dit doen we onder meer omdat we onze investeringsmiddelen zo goed mogelijk in willen zetten. We focussen op 't Zoet waar we een bijna 'blanco canvas' hebben om te ontwikkelen. Op 't Zoet kunnen we een aantal van de opgaven die we als stad hebben, een plek geven. Bijvoorbeeld op het gebied van wonen, water en economie. De andere drie gebiedsontwikkelingen worden door meerdere externe factoren beïnvloed die we eerst beter in kaart willen brengen. Daarom faseren we deze ontwikkelingen in de tijd.

Naast lokale en landelijke ontwikkelingen zijn we er ons van bewust dat de wereldwijde invloed op ons dagelijks leven steeds groter wordt. Hoewel het zich vaak ver van huis en haard afspeelt en onze invloed hierop minimaal voelt, vraagt het de komende tijd steeds meer van de maatschappelijke weerbaarheid van onze samenleving. De aanhoudende oorlog in Oekraïne, het conflict in het Midden-Oosten, klimaatverandering en geopolitieke machtsstrijd op de wereldmarkt zorgen voor onzekerheid en eisen meer aanpassingsvermogen, ook op lokaal niveau. Deze veranderingen hebben invloed op maatschappelijke en economische systemen en stellen gemeenten, waaronder Breda, voor de opgave om flexibel en veerkrachtig te blijven opereren in een snel veranderende wereld. We blijven ons verder inzetten om onze maatschappelijke weerbaarheid te verhogen en voorbereid te zijn op toekomstige uitdagingen.

In maart 2026 zijn er weer gemeenteraadsverkiezingen en eindigt deze bestuursperiode. Met deze kadernota en de daaropvolgende begroting maken we keuzes voor 2026. We willen de stad graag goed overdragen aan een nieuw gemeentebestuur en tegelijkertijd ruimte bieden voor toekomstige keuzes.

Van dromen naar doen

In deze bestuursperiode hebben we de ambities uit ons bestuursakkoord 'Dichtbij doen, samen sterk vooruit' vertaald in een aantal visies. Die voeren we nu uit. Zo zetten we belangrijke stappen met de doorvertaling van de omgevingsvisie en economische visie en hebben we nieuwe visies vastgesteld op het gebied van wonen, gezondheid, cultuur, schulden en armoede, diversiteit en inclusie en onderwijs. Daarnaast liggen de nieuwe visies voor horeca, veiligheid en Wmo ter besluitvorming voor bij onze gemeenteraad. Onze visies schetsen een helder en samenhangend toekomstbeeld en vormen een solide basis voor de ontwikkeling van Breda. We zijn hard aan het werk om deze toekomstbeelden om te zetten in concrete acties. We gaan van dromen naar doen: de vergezichten uit onze visiedocumenten zetten we om in tastbare resultaten die bijdragen aan de leefbaarheid, veiligheid en welvaart van Breda. We blijven vooruitkijken, en zetten vandaag de stappen die nodig zijn voor een sterke toekomst.

Leeswijzer

Deze kadernota is opgebouwd langs de vijf programma's van onze begroting.

De kadernota begint met een inleiding met daarin de context waarin we ons op dit moment bevinden. Zowel lokaal als landelijk. Omdat dit onlosmakelijk is verbonden met onze financiële positie hebben we deze twee in een uitgebreidere inleiding met elkaar verweven. Ook krijgt het SIP (strategische investeringsplanning) meer aandacht omdat we hier een aantal keuzes voorstellen.

Hierna volgen vijf hoofdstukken die overeenkomen met de thema's van onze begroting. In deze vijf hoofdstukken beschrijven we hoe we ervoor staan, waar we mee bezig zijn en welke aanvullende keuzes we voorstellen in opmaat naar de begroting.

Financiële uitdagingen en onzekerheden

Ravijnjaar

Samen sterk vooruit staat voor ons centraal. Met deze kadernota leggen we daar de basis voor. De richtinggevende keuzes die we hier maken werken we uit in de begroting voor 2026. We geven inzicht in onze huidige financiële situatie en de risico's en onzekerheden die we in aanloop naar de begroting nog tegen kunnen komen. Op basis hiervan geven we richting mee voor toekomstige uitgaven en investeringen. Met uiteraard een structureel sluitende begroting. We nemen verantwoordelijkheid voor onze stad en inwoners, waar het Rijk die niet altijd pakt. Doordat het Rijk taken aan ons heeft overgedragen en opgelegd zonder daarvoor structureel voldoende middelen beschikbaar te stellen en ons op onderdelen ook weinig tot geen sturingsmogelijkheden geeft. Volgens de Benchmark Nederlandse Gemeenten krijgt driekwart van de gemeenten hierdoor hun begroting de komende jaren niet rond. Dit probleem wordt steeds urgenter, zoals ook benadrukt door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het G40-stedennetwerk. Ook zij maken zich grote zorgen over het 'ravijnjaar' 2026. Een ravijnjaar waarvoor het Rijk tot op heden nog met weinig oplossingen is gekomen. Ja, in de voorjaarsnota van het kabinet is € 400 miljoen 'extra' beschikbaar gesteld voor gemeenten, maar dat is een druppel op de gloeiende plaat. Er resteert nog steeds een 'ravijn' van € 2 miljard. Kortom, gemeenten krijgen vanaf 2026 aanzienlijk minder geld van het Rijk. Dit leidt tot financiële tekorten en ingewikkelde keuzes.

Jeugdzorg

Het rapport van de commissie Van Ark wordt gedeeltelijk gevolgd door het Rijk: gemeenten krijgen structureel € 414 miljoen en incidenteel € 945 miljoen voor 2026 en 2027 voor jeugdzorg. Vanaf 2028 komt er een nieuw 'financieel arrangement' voor jeugdzorg om de jeugdmiddelen opnieuw over gemeenten te verdelen. Om hier niet op vooruit te lopen, heeft het kabinet geen extra middelen toegevoegd vanaf 2028 en is er dus nog geen structurele oplossing. Ook heeft het Rijk de Hervormingsagenda Jeugd vanaf 2028 geïndexeerd, dit wil zeggen dat de hervormingsmaatregelen € 507 miljoen meer moeten opbrengen dan eerder was afgesproken. Inhoudelijke ontwikkelingen op het terrein van jeugd beschrijven we in programma 2, Vitaal en Sociaal.

Huishoudboekje op orde

In Breda hebben we vorig jaar al een groot aantal keuzes gemaakt om ons huishoudboekje voor 2026 op orde te brengen en hebben we voor een bedrag van ruim € 20 miljoen aan ombuigingen neergezet. Dit waren geen makkelijke keuzes, tegelijkertijd waren ze noodzakelijk. We hebben moeilijke beslissingen genomen op het juiste moment. Daardoor staan we er nu veel beter voor. Ook dit jaar nemen we weer een aantal aanvullende maatregelen en stellen prioriteiten. Maar die zijn in omvang veel minder ingrijpend omdat wij vorig jaar al stevige keuzes hebben gemaakt.

Er blijven altijd risico's en onzekerheden die we nog lastig financieel op waarde kunnen schatten en die mogelijk bij de begroting nog om aanvullende keuzes vragen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan prijs-/tariefstijgingen. We kennen de voorjaarsnota van het Rijk en wachten de meicirculaire af. Daarnaast zijn de onderhandelingen voor de cao's Gemeenten en Aan de Slag afgerond, maar de exacte uitwerking wordt pas definitief na ledenraadpleging bij alle gemeenten. Beide verwerken we bij de begroting 2026.

Meerjarenperspectief

Onze financiële positie is daarmee op dit moment als volgt:

(Bedragen x € 1 miljoen)	2026	2027	2028	2029
Stand na decembercirculaire 2024	1,34	-0,01	2,00	2,00
Autonome ontwikkelingen	0,25	0,38	-0,06	2,69
Ambities bestuursakkoord				
Parkeerinkomsten	-0,60	-0,60	-0,60	-0,60
Stad in een Park	-0,15	-0,13	-0,10	-0,08
Ulvenhoutse verenigingsloods**	-	-	-	-
Reëel begroten				
Beschermde wonen	1,00	1,00	1,00	1,00
Calamiteiten (incl. drugsdumpingen)	-0,30	-0,30	-0,30	-0,30
Co-financiering VHF	-0,50	-	-	-
Crowd maatregelen grote evenementen	-0,40	-0,40	-0,40	-0,40
Eikenprocessierups bestrijding	0,12	0,19	0,19	0,19
Gemeenschappelijke regelingen	0,62	0,47	0,36	-0,03
Laadpalen	-0,25	-0,25	-0,25	-0,25
Leges ligplaatsen	-0,09	-0,09	-0,09	-0,09
Maatschappelijke opvang	-0,50	-0,50	-0,25	-0,25
Organisatie	-1,02	-1,01	-0,99	-0,94
Overige				
Organisatie	-0,12	-0,12	-0,12	-0,12
Versterken Europese samenwerking SRBT	-0,10	-0,10	-0,10	-0,10
Update meerjarenperspectief	-0,70	-1,46	0,29	2,73

* De meicirculaire van het Rijk is hierin nog niet verwerkt.

** De Ulvenhoutse verenigingsloods van € 1,08 wordt verwerkt in jaarschijf 2025.

National Park City

De National Park City award is een prestigieuze erkenning die Breda op 20 mei officieel heeft ontvangen. Deze titel, toegekend door de National Park City Foundation uit Londen, benadrukt de toewijding van Breda aan een groene en gezonde leefomgeving, waar natuur en stedelijk leven hand in hand gaan. Het verkrijgen van deze titel is van groot belang omdat het niet alleen internationale erkenning biedt, maar ook een stimulans is voor verdere vergroening en duurzaamheid in de stad.

Voor Breda betekent deze award een bevestiging van de jarenlange inspanningen van bewoners, ondernemers en de gemeente om de stad groener en leefbaarder te maken. Het draagt bij aan de ambitie om een stad in een park te zijn, waar groen niet alleen esthetisch is, maar ook bijdraagt aan de gezondheid en het welzijn van de inwoners. Bovendien versterkt het de sociale cohesie door het creëren van ontmoetingsplekken in de buitenruimte. De benoeming als National Park City zal ook een positief effect hebben op de economische ontwikkeling van Breda, door het aantrekken van toeristen en het verbeteren van het imago van de stad als een aantrekkelijke en duurzame woon- en werkomgeving. We willen de stad graag verder betrekken bij onze aanpak en stellen middelen beschikbaar zodat de community Stad in een Park zich als stichting kan vestigen.

Ulvenhoutse Verenigingsloods

Carnaval is een schitterende en waardevolle traditie in onze stad, dorpen en wijken. Het is een feest dat bijna jaarrond zorgt voor saamhorigheid en verbinding. Onze carnavalsverenigingen in Ulvenhout vragen al jaren om een plek waar ze hun wagens kunnen bouwen en hun materialen kunnen opslaan. Het dorp zet zich hier vol enthousiasme voor in.

De verenigingsloods is echter ook van breder belang. Het biedt een centrale plek waar verschillende gemeenschapsactiviteiten kunnen plaatsvinden die de sociale cohesie versterken. Het is een ruimte die de creativiteit en samenwerking binnen de gemeenschap stimuleert en een belangrijke rol speelt in het behoud van lokale tradities en cultuur. Kortom, de verenigingsloods is een essentieel onderdeel van het gemeenschapsleven in Ulvenhout.

Het dorp trekt er zelf hard aan. Maar desondanks komt de nieuwbouw niet van de grond. We stellen voor om aanvullend eenmalig € 650.000 (de helft van de stichtingskosten) extra beschikbaar te stellen aan de initiatiefnemers, op voorwaarde dat zij de andere helft en de exploitatie voor hun rekening nemen. Daarnaast boeken we eenmalig € 429.000 af op de grondwaarde.

Uitwerking keuzes per programma

De door ons voorgestelde keuzes vertalen zich als volgt:

(Bedragen x € 1 miljoen)	2026	2027	2028	2029
Aanvullende keuzes				
P1 Vitaal en Sociaal Breda	0,69	0,69	0,39	0,39
WMO	0,30	0,30	0,30	0,30
Participatie/SW	0,09	0,09	0,09	0,09
Onderwijs	0,30	0,30	-	-
P2 Ondernemend Breda	0,20	0,20	0,20	0,20
Economie	0,10	0,10	0,10	0,10
Regio	0,10	0,10	0,10	0,10
P3 Duurzaam Wonen in Breda	0,60	0,10	0,10	-
Stedelijke Ontwikkeling	0,10	0,10	0,10	-
Natuurontwikkeling	0,50	-	-	-
P4 Basis op Orde in Breda	0,92	0,97	0,97	0,97
Ondermijning	0,08	0,08	0,08	0,08
Openbare ruimte	-	0,05	0,05	0,05
Veiligheid en leefbaarheid	0,84	0,84	0,84	0,84
P5 Organisatie en Financiën van Breda	0,30	0,30	0,30	0,30
Onvoorzien	0,30	0,30	0,30	0,30
Totaal aanvullende keuzes	2,70	2,25	1,95	1,85
Update meerjarenperspectief	2,00	0,79	2,24	4,58

De context van de door ons gekozen richtingen vindt u verderop, in de vijf programma's van deze kadernota.

Post onvoorzien verlagen

De afgelopen jaren is minder uitgegeven uit de post onvoorzien en zijn er middelen overgebleven. Daarom wordt de post onvoorzien structureel verlaagd met € 0,3 miljoen naar € 0,7 miljoen.

Strategisch investeringsplan

Sturen op realisatie

Breda is een dynamische stad met veel ambities: we willen dichtbij doen, maar ook samen sterk vooruit. We kijken naar de stad van vandaag, morgen en die van de toekomst. Juist in deze tijd van financiële onzekerheid en schaarste vinden we het essentieel om ook onze blik op de toekomst van de stad te houden. We willen vooruitstrevend, creatief en innovatief blijven en kansen verzilveren. Samen sterk vooruit kan alleen als we bewuste en daadkrachtige keuzes maken die realisatie van onze ambities dichterbij brengen.

Waarom zijn we overgestapt van MIP naar SIP?

In de afgelopen bestuursperiode hebben we een belangrijke transitie doorgemaakt van de Meerjaren Investeringsplanning (MIP) naar de Strategische Investeringsplanning (SIP). We hebben deze verandering ingevoerd om onze investeringsprojecten beter te plannen, voor te bereiden en uit te voeren, met een langere horizon. De overstap naar het SIP is ingegeven door de behoefte aan een meer geïntegreerde en toekomstgerichte aanpak van onze investeringen, waardoor we meer grip krijgen. Het MIP bood een planning voor 4 jaar vooruit. Bij het SIP streven we naar een realistische meerjarenplanning voor de komende 20 jaar. Maar het SIP gaat verder, door niet alleen rekening te houden met de investeringsbehoefte, maar ook met de fases waarin onze verschillende investeringen zich bevinden (met andere woorden, wanneer we middelen daadwerkelijk uitgeven). We hebben als stad een hoop ambities. Een aantal van deze ambities komt in de komende jaren samen. Dit lijkt op een boeggolf, maar door bij elke begroting het SIP te actualiseren krijgen we grip op wat we écht investeren en uitgeven en weten we steeds beter wat er daarna op ons afkomt. Zo brengen we ambities en financiën steeds beter in control.

Met de nieuwe systematiek van het SIP hebben we steeds meer inzicht in de mogelijkheden om te investeren in de toekomst van onze groene, gastvrije en grenzeloze stad. Meer inzicht brengt meer grip en sturing. Tegelijkertijd leidt meer inzicht ook tot het besef welke investeringen in welk tijdpad realistisch en haalbaar zijn. Onze investeringsruimte is immers niet onbeperkt. Het SIP is ons belangrijkste instrument voor het plannen, voorbereiden en uitvoeren van investeringsprojecten in Breda gedurende de komende 20 jaar. Het geeft ons de mogelijkheid om te sturen en onze doelstellingen daadwerkelijk te realiseren. We plannen rekening houdend met onze eigen middelen en beschikbare capaciteit, maar weten ook dat het realiseren van investeringen beïnvloed wordt door een hoop externe factoren. Daarom biedt onze financiële verordening de mogelijkheid tot overprogrammering van maximaal 25%. Op deze manier proberen we flexibel te zijn en goed om te gaan met risico's en onzekerheden. Tegelijkertijd willen we verrassingen zoveel mogelijk voorkomen. Het blijft hierin zoeken naar een goed evenwicht waarbij we

onze investeringsruimte maximaal willen inzetten om de groei van onze stad te versterken. Hiervoor kijken we niet alleen naar onze eigen middelen maar blijven we inzetten op cofinanciering van (overheids)partners zoals de provincie, het waterschap, het Rijk en Brussel.

We maken keuzes in onze gemeentelijke gebiedsontwikkelingen

Het afgelopen jaar is hard gewerkt aan het realistisch in de tijd zetten van ons strategisch investeringsplan. We gaan aan de slag met het maken van een impactanalyse die ons bij de begroting gaat helpen met het maken van aanvullende keuzes. Maar we willen naar de stad en onze partners ook duidelijkheid scheppen over de vier grote gemeentelijke gebiedsontwikkelingen. We hebben gekeken naar financiële haalbaarheid en beschikbare uitvoeringscapaciteit. Zo worden fase 2 en 3 van de Nieuwe Mark duurder dan eerder begroot. Op basis daarvan kunnen we nu keuzes maken. Wat doen we eerst en in welke volgorde plaatsen we onze investeringen. Het tegelijkertijd uitvoeren van alle vier de projecten vraagt te veel middelen en mensen en doet een groot beroep op ons risicoprofiel. We kiezen er daarom voor om prioriteit te geven aan de investeringen voor 't Zoet. De investeringen die nodig zijn voor de andere drie gebiedsontwikkelingen (Bavel, Centrum Oost en Gasthuisvelden) zetten we gefaseerd en in kleinere stappen aan om het financiële risico voor 't Zoet te kunnen dragen. En we optimaliseren de gebiedsprogramma's en de financiën; we maken projecten financieel haalbaar. De financiële grens ligt voor ons op een aanvaardbaar weerstandsratio van 1.4 en dragelijke effecten op onze exploitatiebegroting.

Focus op 't Zoet

We kiezen voor 't Zoet. En dat doen we weloverwogen. Hier hebben we, samen met de provincie, eigen grondpositie en hebben we veel afspraken gemaakt met andere overheden. Het gebied biedt ons een unieke kans en levert Breda een schaa sprong van ongeveer 48 hectaren binnenstedelijke ontwikkelingsmogelijkheden op. 't Zoet levert een belangrijke bijdrage aan de binnenstedelijke woonomgeving en wordt daarin ondersteund door de nabijheid van ons historische stadshart en een (inter)nationaal treinstation met korte verbindingen naar de Randstad, Brainport en Antwerpen. Daarnaast leveren de ontwikkelingen die gaan plaatsvinden op 't Zoet de grootste bijdrage aan het realiseren van de ambities uit onze omgevingsvisie en biedt het ruimte voor mogelijk 6.000 woningen. Tevens maakt de ligging van 't Zoet het ook een uitermate geschikte locatie om een deel van ons Innovatiedistrict te laten landen. Naast het combineren van wonen en werken draagt het gebied bij aan de invulling van een groot aantal maatschappelijke belangen zoals de wateropgaven, ecologie, Stad in een Park en klimaatadaptatie. Hier kunnen we klimaatadaptatieve maatregelen integreren om wateroverlast te voorkomen en de waterkwaliteit te verbeteren. 't Zoet wordt een nieuw stadsdeel waar onderwijs, creatieve industrie, cultuur, bedrijfsleven en inwoners samenkomen. We werken de komende jaren samen met het Rijk en onze aankooppartner de provincie aan een mix tussen wonen, werken en verblijven, waarmee we de ambities uit onze omgevingsvisie letterlijk op de kaart zetten.

Faseren en temporiseren van andere gebiedsontwikkelingen

Naast de keuze voor 't Zoet hebben we ook meer inzicht gekregen in de mogelijkheden van de andere gebiedsontwikkelingen die we willen realiseren.

Bavel

De omgevingsvisie en de in 2024 vastgestelde gebiedsvisie Bavel is voor ons nog steeds het leidend perspectief. We voeren eerst een plan-MER (milieueffectrapportage) uit en gaan aan de slag met stikstofreductie via de Gebiedsgerichte Aanpak voor het Ulvenhoutse bos. Zo wordt er gericht geïnvesteerd in natuur om ontwikkelingen op het vlak van wonen, werken en mobiliteit mogelijk te maken. Daarna zullen we op basis van de plan-MER de fasering van de ontwikkelingen in Bavel bepalen. De realisatie van de MFA gaat zeker door.

Centrum Oost

Met Centrum Oost geven we marktpartijen de kans om een flink aantal woningen toe te voegen aan het centrum van onze stad. We stellen ons vooral faciliterend op, nemen zelf niet het risico maar geven anderen de ruimte om een hoogstedelijk centrum te ontwikkelen op het Chasséveld. Hiervoor stellen we een toekomstperspectief vast, zodat marktpartijen ook de kaders hebben waarbinnen ze kunnen werken. Daarnaast wordt op aantal andere strategische plekken al ontwikkeld (zoals op de Vlaszak, de Oude Vest en Karnemelkstraat) en zien we ruimte voor cultuur, evenementen en ontmoeting. Hiermee verbeteren we de bereikbaarheid en leefkwaliteit in het gebied en zorgen we ervoor dat deze toekomstbestendig blijft.

Gasthuisvelden

Het gefaseerd uitvoeren van onze plannen voor dit hele gebied zorgt voor een optimale afstemming met andere grote projecten, zoals de Nieuwe Mark. Tijdens de Woontop hebben we van minister Keijzer te horen gekregen dat het Rijk ons gaat helpen om de woningbouw op deze locatie te versnellen. We zijn in gesprek met partners en het Rijk om de plannen en financiering verder uit te werken. Bovendien blijven kleinere ingrepen overeind, zoals de oversteek Fellenoordstraat. De besluitvorming rond grotere investeringen in biodiversiteit en mobiliteit bereiden we eerst zorgvuldig voor.

Verdere uitwerking op weg naar de begroting 2026

Impactanalyse maken van externe factoren

Alle investeringen waar we komende jaren iets nieuws willen realiseren kunnen worden beïnvloed door externe factoren zoals netcongestie, stikstof en waterkwaliteit. Dit kan leiden tot aanpassingen in gebiedsprogramma's of projecten. Dat brengen we richting begroting verder in kaart.

Wat is er de afgelopen maanden gebeurd?

De afgelopen maanden zijn de consequenties van de invloed van deze externe factoren al wat concreter geworden.

Netcongestie

Enexis heeft gemeenten op 28 maart 2025 laten weten dat het stroomnet overbelast is. Dit betekent dat er tot 2032 alleen netaansluitingen mogelijk zijn voor woningbouw, wat andere nieuwbouwprojecten beïnvloedt. Partijen met een grootverbruikaansluiting, zoals scholen, kantoren en supermarkten, krijgen geen nieuwe of zwaardere aansluiting. Woningen worden nog wel aangesloten, maar uitbreidingen zijn beperkt. De wachttijd is nu opgelopen tot 11 maanden. Tot 2032 is er geen nieuwe capaciteit beschikbaar en de netcongestie wordt erger. Deze beperking kan gevolgen hebben voor onze stedelijke ontwikkeling.

Stikstof

De Raad van State deed op 18 december 2024 een belangrijke uitspraak in relatie tot nieuwe projecten met stikstofneerslag. Tot voor deze uitspraak mocht in de voortoets de vergunde stikstofgevolgen van het oude project worden weggestreept tegen de stikstofgevolgen van het nieuwe project (intern salderen). Met terugwerkende kracht van 5 jaar mag in de voortoets alleen nog worden gekeken naar de gevolgen van het project op zichzelf, zonder rekening te houden met de gevolgen van de oude situatie. Dit betekent dat er vaker stikstofvergunningen nodig zijn die door de provincie op dit moment vanwege de huidige staat van de natuur niet worden verleend en waarvoor inmiddels al 2.000 projecten op de wachtlijst staan. We monitoren de actualiteiten rond deze problematiek, waaronder de besluitvorming in de ministeriële commissie stikstof.

Waterkwaliteit

De Kaderrichtlijn Water (KRW) is een Europese richtlijn die lidstaten verplicht om de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater op orde te brengen. Ook gemeenten moeten bij ruimtelijke plannen rekening houden met waterkwaliteit, biodiversiteit en klimaatadaptatie. Denk aan het beperken van verharding, het aanleggen van natuurlijke oevers en het voorkomen van vervuiling. Samen met het waterschap werken we aan ecologische kwaliteit via verbindingzones (EVZ). De chemische waterkwaliteit hangt grotendeels af van externe partijen. De invloed daarop vanuit individuele gemeenten is beperkt.

Deze consequenties hebben potentieel een grote impact op de groei van onze stad. Tegelijkertijd is er nog veel onduidelijk en in beweging. Op weg naar de begroting maken we daarom een nadere impactanalyse waarin we de invloed van deze externe factoren per investering verder in beeld brengen en wat we kunnen doen om de impact te beperken. Dit draagt bij aan een scherpere realisatieprognose. De impactanalyse biedt inzicht in de mogelijke gevolgen op projectniveau en kan in sommige gevallen leiden tot het verschuiven van projecten naar latere jaren. Daarmee ontstaat de kans dat de overprogrammering op middellange termijn toeneemt. Het is logisch dat investeringen die verderop in de tijd liggen meer onzekerheden kennen. Ook hebben we deze analyse naar verwachting nodig om gericht te kunnen sturen. Welke concrete gevolgen dit heeft voor de uitvoering en fasering van projecten is op dit moment nog niet volledig te overzien.

Scherpere prognoses leiden bij de begroting tot bijstelling

Zoals al eerder aangegeven hebben we met het SIP in het afgelopen jaar een beter inzicht gekregen in onze investeringen. Dit is een continu proces geweest, waarbij we de systematiek van het SIP steeds hebben doorontwikkeld. Een van onze al eerder gedeelde conclusies is dat we, op een deel van onze investeringen, elk jaar krediet overhouden. Om structurele onderuitnutting tegen te gaan zullen we voor de begrotingsperiode 2026-2029 weer een volgende stap zetten in realistischer prognosticeren en daarbij richten we ons op maximaal 25% overprogrammering.

Investeringsbehoefte overstijgt investeringsruimte

De investeringsbehoefte die voortkomt uit onze ambities is structureel groter dan de investeringsruimte. Met het faseren van de gebiedsontwikkelingen en de verwachte impact van externe factoren zullen we een deel van de investeringen verplaatsen naar de jaren 2030-2040. Door te faseren en te sturen op de realisatie zorgen we dat onze investeringsparagraaf voor jaarschijven 2026-2029 zoveel mogelijk binnen de financiële kaders past. Faseren doen we niet alleen omdat we de beschikbare investeringsruimte zo goed mogelijk willen benutten, maar is ook nodig omdat simpelweg niet alles tegelijk kan worden gerealiseerd.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de mate waarin we in staat zijn om de risico's op te kunnen vangen. Dit wordt bepaald door de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en het risicoprofiel. Op dit moment bedraagt het weerstandsvermogen € 63,1 miljoen en is als volgt samengesteld:

(bedragen x € 1 miljoen)	2025	2026	2027	2028	2029
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	€ 86,4	€ 97,8	€ 104,5	€ 113,4	€ 122,4
Risicoprofiel					€ 59,3
Beschikbaar weerstandsvermogen					€ 63,1
Ratio weerstandsvermogen					2,1

P1 Vitaal en Sociaal

Hoe staan we ervoor?

In Breda vinden we het belangrijk dat hulp terechtkomt bij de inwoners die dit het hardst nodig hebben. We gaan uit van zelf- en samenredzaamheid, wederkerigheid en kansen creëren. Dit is een antwoord op de vraag naar zorg die explosief blijft toenemen. We worden steeds ouder. Er is zelfs sprake van een driedubbele vergrijzing in Breda: zowel het aandeel 65-plussers als 80-plussers neemt toe, er is een dip in het aantal 20-minners én in 2040 zijn er meer senioren (65-plussers) dan jongeren (tot 20 jaar). De bevolking in Breda vergrijst sterker ten opzichte van de andere grootste gemeenten. De druk op de Wmo neemt steeds verder toe. Daarnaast zien we dat in 2024, na een stijgende trend in de periode van 2018-2023, het aantal jeugdigen in de jeugdhulp stabiliseert. Tegelijkertijd nemen de kosten van de jeugdzorg fors toe doordat hulptrajecten gemiddeld langer duren en tarieven sterk zijn gestegen. De middelen van het Rijk blijven structureel achter op de kostenontwikkeling in jeugdzorg en Wmo. Verder kent Breda een groeiend aantal inwoners met overgewicht, een stijgende vraag naar geestelijke gezondheidszorg, meer dak- en thuislozen, en meer statushouders die een beroep doen op een bijstandsuitkering. Dit alles leidt tot een hogere kosten en grotere zorgvraag. De Wetenschappelijk Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) heeft berekend dat in 2060 1 op de 4 mensen in de zorg zouden moeten werken om aan de zorgvraag te voldoen.

De transformatie van ons sociaal domein is daarom noodzakelijk. Onze inspanningen zijn gericht op een goede balans tussen een toenemende zorgvraag, beperkte middelen en een krappe arbeidsmarkt. Hiervoor hebben we in de begroting 2025 al ingrijpende keuzes op het sociaal domein gemaakt. We richten ons sociaal landschap opnieuw in met een focus op zelfredzaamheid, wederkerigheid en sociale rechtvaardigheid, waarbij we sterk inzetten op preventie. Onze beleidsmaatregelen zijn aangescherpt: we financieren alleen nog de daadwerkelijk geleverde zorg en ondersteuning. Tegelijkertijd borgen we het leveren van zorg en/of hulp voor diegenen die het hardst nodig hebben. We hebben onze processen en producten geoptimaliseerd en we gaan steeds meer uit van gezamenlijke inkoop. We leggen meer nadruk op de eigen verantwoordelijkheid van inwoners, vragen waar mogelijk een inkomensafhankelijke bijdrage, en hebben aandacht voor voorlichting en preventie op het gebied van drugs en een gezonde leefstijl.

We zijn hard bezig om deze keuzes uit te voeren en daar gaan we in 2026 mee door. Daarnaast maken we in aanloop naar de begroting 2026 enkele aanvullende keuzes (zie paragraaf 'welke aanvullende keuzes maken we?').

Waar zijn we mee bezig?

Hervorming jeugdzorg

Net als alle andere gemeenten werken we samen met onze regiogemeenten aan de Hervormingsagenda Jeugd. Niet alleen om de jeugdhulp te verbeteren, maar ook om het financiële stelsel gezond te maken. De onafhankelijke adviescommissie-Van Ark concludeert dat het Rijk hiervoor onvoldoende middelen aan de gemeenten geeft. De commissie adviseert om de besparingen voorlopig terug te draaien en gemeenten voldoende geld te geven om de jeugdzorgtaken gewoon uit te kunnen voeren. Het Rijk heeft in de voorjaarsnota structureel € 414 miljoen en incidenteel € 945 miljoen voor de jaren 2026 en 2027 beschikbaar gesteld voor jeugdhulp. Dit is echter onvoldoende voor de lange termijn. Vanaf 2028 komt er een nieuw 'financieel arrangement' voor jeugdzorg, waarbij de middelen opnieuw over de gemeenten verdeeld worden. Tot die tijd zijn er geen extra middelen toegevoegd vanaf 2028, wat betekent dat er nog geen permanente oplossing is gevonden. Daarnaast heeft de overheid de Hervormingsagenda Jeugd vanaf 2028 geïndexeerd, wat inhoudt dat de hervormingsmaatregelen meer opbrengsten moeten genereren dan oorspronkelijk afgesproken.

We willen dat specialistische jeugdhulp beschikbaar blijft voor jongeren die deze hulp het hardst nodig hebben. We streven ernaar lichtere vormen van ondersteuning en de eigen kracht van gezinnen sterker te benutten. Hiervoor hebben we de Verordening Jeugdhulp 2025 opgesteld, waarmee we meer sturen op doelmatigheid, minder trajecten stapelen, meer gebruikmaken van netwerken en hulp inzetten waarvan de werking is aangetoond (evidence based). Ook bakenen we hiermee duidelijker af welke hulp onder jeugdhulp valt, waardoor we onze middelen efficiënter kunnen inzetten. We stemmen de toegang tot jeugdhulp beter af op de specifieke situaties van gezinnen. Daarnaast normaliseren we bepaalde hobbels die bij het leven horen, zoals bijvoorbeeld dyslexie. Met het aanscherpen van de toegang tot ondersteuning zorgen we voor een nauwkeurigere beoordeling van aanvragen. Op deze manier bereiken we een meer doelmatige en beheersbare jeugdhulp.

Om de kosten beter te beheersen en de toegang van hulp te kunnen blijven garanderen gaan we vanaf 2027 werken met een nieuwe inkoopstrategie in de regio. Daarbij richten we ons op een meer integrale aanpak, betere samenwerking tussen de verschillende domeinen en een efficiënter en effectiever zorgaanbod. Ook bouwen we de komende jaren het Stevig Lokaal Team (SLT) uit van 1 naar 4, met als doel om per 1 januari 2027 compleet over te zijn naar SLT's in Breda. Een SLT bestaat uit professionals die zich richten op vroege signalering van problemen bij jongeren, het voorkomen van problemen en het bieden van laagdrempelige hulp. We zijn in 2025 met het eerste SLT gestart in Breda Noordwest. In de rest van Breda gaan we de komende jaren dit voorbeeld volgen. Tot slot zijn we in de regio stap voor stap op weg naar een Gemeenschappelijke Regeling (GR) waarmee we onze samenwerking versterken. We werken naar een mogelijke invoering van deze GR per 1 januari 2027 of 2028.

Wmo: efficiënt, doelmatig en wederkerig

Net als onze jeugdhulp moeten ook onze Wmo-voorzieningen betaalbaar en beheersbaar blijven. Daarom hebben we een toekomstbestendig beleidskader Wmo gemaakt met als één van de uitgangspunten dat inwoners meer verantwoordelijkheid voor zichzelf en elkaar moeten nemen. Daarnaast zetten we ondersteuning efficiënt en doelmatig in. We richten ons meer op kortdurende en activerende ondersteuning, beperken langdurige hulp, en doen een groter beroep op wederkerigheid. Inwoners werken mee aan hun ondersteuningstraject en dragen waar mogelijk bij aan de Bredase samenleving. We gaan ook anders sturen: we stellen het strategisch partnerschap centraal en verminderen stap voor stap het aantal aanbieders. Hierdoor kunnen we de ondersteuning zo effectief mogelijk organiseren. We leggen nadrukkelijk de verbinding met de ontwikkeling van de SLT's in het jeugddomein. Ook zijn we kritisch op de noodzaak van maatwerkvoorzieningen en houden controle over de toegang tot maatschappelijke ondersteuning. Kortom, we kiezen voor een koerswijziging: minder nadruk op individuele voorzieningen, meer nadruk op collectieve kracht, strategische samenwerking en zelfredzaamheid. Daarnaast intensiveren we onze regionale aanpak gericht op het verminderen van dak- en thuisloosheid. Ook implementeren we de aanpak om veiligheid in gezinnen vanuit één centraal meldpunt aan te pakken en bouwen we aan een centraal interventieteam.

Sneller aan het werk

Bij het overgrote deel van inwoners die een bijstandsuitkering ontvangen, zien we dat als gevolg van leeftijd, gezondheid, taalbarrières en sociaal economische omstandigheden de afstand tot de arbeidsmarkt toeneemt. Deze groep vindt steeds lastiger betaald werk. Daarnaast biedt Breda plaats aan meer statushouders, die in eerste instantie een bijstandsuitkering ontvangen. Werkgevers ervaren de taalachterstand als een groot struikelblok. Ook zijn startkwalificaties lager dan vorige jaren. We hebben oog voor deze ontwikkelingen en gaan onze aanpak hierop aanpassen. Voor statushouders gaan we bijvoorbeeld werken met duale trajecten van inburgering én begeleiding richting werk/participatie. Dit doen we om deze nieuwe Bredanaars zo snel mogelijk maatschappelijk, en waar mogelijk ook financieel, zelfredzaam te maken. Eerder volgde participatie pas na het inburgeringstraject, nu pakken we dit tegelijk op.

Voor het deel van de groeiende groep waarvoor een volledig dienstverband nog niet haalbaar is gaan we meer inzetten op deeltijdwerk. Mensen stromen hierdoor niet altijd de uitkering uit, maar kunnen deels wel in hun eigen levensonderhoud voorzien. Daarnaast willen we de uitstroom van mensen met een arbeidsbeperking verhogen door vaker loonkostensubsidie in te zetten. We gaan werkgevers hierbij meer ondersteunen en de mogelijkheden van SROI (social return on investment) beter benutten. Daarnaast kijken we ook naar de mogelijkheden binnen onze eigen gemeentelijke organisatie.

Minder schulden en armoede

We hebben een nieuwe aanpak om schulden en armoede te verminderen. Hierbij zetten we in op preventie, het doorbreken van de cirkel van armoede, en het vergroten van het bereik van hulp. We willen het stigma rondom armoede en schulden verminderen. Daarom moedigen we inwoners aan om open te praten over geldzorgen, voeren we publiekscampagnes en wordt de Bredapas beschikbaar voor alle Bredanaars. Tegelijkertijd streven we naar meer maatwerk en blijven we ons inzetten voor de groeiende groep werkenden die moeite heeft om rond te komen.

Organisatie sociaal domein

De vraag naar ondersteuning neemt de komende jaren toe, terwijl het aanbod, de beschikbaarheid van personeel en onze financiële middelen niet meegroeien. Daarnaast is het sociaal domein binnen de gemeentelijke organisatie versnipperd georganiseerd. Dit vraagt om een visie waarin we richting geven hoe we de gezamenlijke opgaven in dit domein slimmer en effectiever kunnen organiseren.

Aan de slag met gelijke kansen

Voor een vitaal en sociaal Breda gaan we verder met het uitvoeren van onze recente visies over gezondheid, onderwijs, en diversiteit, gelijkwaardigheid en inclusie. Met onze gezondheidsvisie maken we ons hard voor gelijke kansen in een stad waar iedereen zich gezond en gelukkig voelt. Samen met inwoners en onze partners hebben we de drie belangrijkste thema's bepaald: voedsel(omgeving), beweging en ontspanning. Daarnaast blijven we ons samen met het onderwijs de komende jaren sterk inzetten op het realiseren van gelijke kansen, toekomstvaardig en praktijkgericht opleiden, en burgerschap. We willen dat alle kinderen de mogelijkheid hebben hun dromen na te jagen en het best passende onderwijs te volgen. Ook bouwen we samen met onze inwoners en partners in de stad aan een inclusieve toekomst. We pakken discriminatie actief aan, bevorderen gelijke kansen, creëren ontmoetingsplekken en versterken sociale netwerken, nemen fysieke, sociale en digitale drempels weg en geven als gemeentelijke organisatie het goede voorbeeld.

Verbeter Breda

De ambities van Verbeter Breda om kansengelijkheid te vergroten hebben we steeds meer in onze beleidsplannen geïntegreerd. Centraal hierbij staan de drie bouwstenen (kunnen worden wie je wilt zijn, goed wonen in een fijne buurt en leefbaar inkomen) waar we samen met partners aan werken. We richten ons op het versterken van de sociale cohesie en het verbeteren van de leefbaarheid in de wijken door integrale wijkplannen te ontwikkelen in samenwerking met bewoners en partners. Dit omvat duurzame oplossingen voor wonen, veiligheid en voorzieningen, evenals het creëren van ontmoetingsplekken en het bevorderen van gemeenschapsvorming. Ook verbeteren we de leefomgeving door verloedering tegen te gaan en de openbare ruimte aantrekkelijker en veiliger te maken. Op het gebied van onderwijs en jeugd breiden we de voor- en vroegschoolse educatie en het programma 'Ontdek je Talent' samen met onze

partners verder uit, zodat kinderen en jongeren zich optimaal kunnen ontwikkelen. We zorgen voor een aantrekkelijk aanbod van activiteiten die bijdragen aan talentontwikkeling en burgerschapsvaardigheden. Daarnaast is veiligheid in de wijken van groot belang. We grijpen in als nodig en voeren preventieve activiteiten uit om te voorkomen dat jongeren op het criminele pad belanden.

Welke aanvullende keuzes maken we?

Wmo

We werken toe naar één sociaal domein, waarbij we meer en beter samenwerken. Een belangrijke stap hierin is het verminderen van de afhankelijkheid van arbeidsmatige dagbesteding via de Wmo. Dit doen we door voor een deel van deze doelgroep nadrukkelijker te kijken naar alternatieve mogelijkheden via Breda Werkt. Op deze manier stimuleren we dat meer mensen actief deelnemen aan het arbeidsproces, wat resulteert in een lagere vraag naar uitkeringen en Wmo-voorzieningen.

Daarnaast verbeteren we het contractmanagement in de Wmo. We gaan in de gesprekken met zorgaanbieders strakker sturen op de gemiddelde duur van trajecten en op afschalings- en uitstroomdoelstellingen, waardoor we de doelmatigheid van de ondersteuning versterken en de kosten verlagen.

Participatie

Er zijn diverse locaties en loketten waar onze inwoners kunnen aankloppen om ondersteuning bij het zoeken naar werk. Denk bijvoorbeeld aan Breday, Meet&Match, Breda Werkt en de partners van de Arbeidsmarktregio. We willen dit efficiënter en doelmatiger organiseren en gaan onderzoeken hoe we deze loketten en functies het beste kunnen combineren. Als voorzitter en centrumgemeente van de Arbeidsmarktregio West-Brabant pakken we onze rol in het opzetten van een regionaal werkcentrum (RWC). We zoeken de synergie op en besparen daarmee kosten.

We gaan daarnaast minder inkoopcontracten op het terrein van participatie afsluiten. We besteden bepaalde taken niet langer uit aan een externe partij, maar pakken dit zelf in de gemeentelijke organisatie op. Denk bijvoorbeeld aan jobcoaches, arbeidsdeskundigen en het uitvoeren van de banenafspraken (creëren van extra banen voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt).

Via de bijzondere bijstand kunnen onze inwoners met een bijstandsuitkering aanspraak maken op middelen voor het inrichten van hun woning. Hierbij sluiten we voortaan aan bij het halen van de landelijke doelstelling om een volledige circulaire economie te worden. Daarom stappen we over op het vergoeden van tweedehands meubels. Hiervoor gaan we samenwerken met het kringloopwarenhuis Vindingrijk.

Onderwijs

Vorig jaar kampte onze leerlingenvervoerder met een tekort aan chauffeurs. Deze problemen hebben we aangepakt. In dat opzicht lijkt het misschien opmerkelijk dat we in 2026 en 2027 met minder middelen kunnen toekomen. Daarom lichten we dit toe. In de begroting voor 2024 zijn structureel en incidenteel extra middelen toegekend voor leerlingenvervoer. Deze werden toegekend vanwege een aanbesteding, waarbij de eerste ramingen uitkwamen op een aanzienlijke overschrijding van het vorige contract. Een deel van deze extra middelen bleken achteraf niet nodig te zijn binnen het huidige contract. Daarom hielden we in 2024 middelen over. Als we realistisch naar de begroting kijken dan houden we deze middelen ook de komende 2 jaren over, voordat in 2028 een nieuw contract in zal gaan. Dat maakt het mogelijk om het huidige contract voor leerlingenvervoer te blijven uitvoeren, flexibel te kunnen blijven meebewegen met recente ontwikkelingen en voorbereidingen te treffen voor de nieuwe aanbesteding vanaf 2028.

P2 Ondernemend Breda

Hoe staan we ervoor?

Breda is een stad met een bloeiende economie waar ondernemers de ruimte krijgen om te vernieuwen en talent zich kan ontwikkelen. Onze inwoners profiteren hiervan door werk, inkomen en welvaart. Onze historische binnenstad bruist van de winkels, horeca, cultuur en evenementen. Onze mbo'ers worden met open armen ontvangen door het bedrijfsleven en onze hogescholen behoren tot de beste van Nederland. Samen zijn ze voor Breda een bron van kennis en creatief talent. Ook door onze gunstige geografische ligging, goede internationale bereikbaarheid, fijne woon- en leefomgeving en diverse economische structuur heeft Breda een sterke basis.

Tegelijkertijd stellen de dynamische arbeidsmarkt en transitie op het gebied van klimaat, technologie, zorg, elektriciteit, duurzaamheid en wonen ons voor de uitdaging om onze economische aantrekkingskracht te behouden en concurrerend te blijven. We zien een toenemende vraag naar personeel, aanhoudende vergrijzing en een daling van het aantal jongeren, wat zorgt voor krapte op de arbeidsmarkt. Daarnaast verschillen banengroei en arbeidsaanbod per sector. Slimme automatisering en AI zijn cruciaal om arbeid efficiënt in te zetten in dit technologisch-digitaal tijdperk. Door te focussen op innovatie, vernieuwing en samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid, dragen we bij aan economische én maatschappelijke uitdagingen. Daarom werken we hard om Toegepaste Technologie & Creativiteit (TT&C) de spil van onze economische motor te maken, Breda als stad van oplossingen. Met onze nieuwe cultuurvisie versterkt het culturele veld van Breda deze focus. We zetten ons in voor een stad waar kunst en cultuur toegankelijk zijn voor iedereen, met een focus op talentontwikkeling, culturele diversiteit en samenwerking tussen de cultuursector, onderwijs en bedrijfsleven. Hierop onderscheiden we ons in Breda als hotspot voor TT&C en streven naar een levendige stad waarin creatieve makers hun vleugels kunnen uitslaan en bijdragen aan een innovatieve en inclusieve samenleving.

In de begroting 2025 hebben we duidelijke keuzes gemaakt om onze economische aantrekkingskracht te behouden en een antwoord te geven op diverse transitie. Dit doen we onder meer door te focussen op ons economisch profiel als 'stad van oplossingen', het stimuleren van het Innovatiedistrict Breda, ons vernieuwd cultuuraanbod verder uit te bouwen en wederkerigheid te bevorderen zodat onze ondernemers ook investeren in onze stad. We zijn hard bezig om deze keuzes uit te voeren en daar gaan we in 2026 mee door. Daarnaast maken we in aanloop naar de begroting 2026 enkele aanvullende keuzes (zie paragraaf 'welke aanvullende keuzes maken we?').

Waar zijn we mee bezig?

Focus op TT&C: visie op innovatiedistrict

Het Innovatiedistrict Breda moet de aanjager worden voor een innovatief ecosysteem waar vernieuwende bedrijven, startups en talenten bij elkaar komen. Dit zorgt niet alleen voor economische groei, maar draagt met innovatieve oplossingen ook bij aan de maatschappelijke vraagstukken waar we als stad voor staan. Het wordt een hotspot waar ideeën vorm krijgen en waar we technologieën (door)ontwikkelen. Doordat we hier gericht sturen op een concentratie van specifieke bedrijven en professionals, ontstaat een kruisbestuiving van ideeën en innovatie. De afgelopen jaren hebben we de basis voor onze hotspot gelegd door aanjagers als Breda Robotics een plek te geven en incubators op te zetten. Met de oprichting van de advisory board in triple helix verband werken we samen aan draagvlak voor en eigenaarschap van het innovatiedistrict. Om onze gezamenlijke ambities verder vorm te geven werken we samen aan een visiedocument.

Onze focus op TT&C en het zijn van een stad van oplossingen laten we ook op andere terreinen zien. Zo blijven we ons met Breda inzetten voor innovatie digitale oplossingen voor stedelijke uitdagingen, richten we onze digitale dienstverlening en informatievoorziening voor iedereen toegankelijk in en zijn we als organisatie in staat om mee te bewegen met digitale veranderingen. Daarnaast gaan technologische en creatieve ontwikkelingen hand in hand met culturele vernieuwing. Cultuur biedt een sterk fundament voor creativiteit en verbeeldingskracht en is daarmee onlosmakelijk verbonden met onze TT&C-aanpak. Deze wisselwerking wordt ook onderstreept in de cultuurvisie van Breda, waarin verbinding met technologie en creativiteit een belangrijk speerpunt vormt.

Werklocaties

Werklocaties, waaronder bedrijventerreinen, kantoor- en campuslocaties, spelen een centrale rol in het bieden van werkgelegenheid. Onze 2.400 bedrijven op meer dan 40 bedrijventerreinen zorgen voor 37.000 banen en € 4 miljard omzet. Daarnaast vraagt onze focus op innovatie en het aanjagen van onze hotspot op het gebied van TT&C ook om een deel van deze ruimte. Anno 2025 zijn nagenoeg geen kavels meer uitgeefbaar en ook de leegstand van bestaand bedrijfstakgoed is historisch laag. De werklocaties in Breda zijn cruciaal voor de economische groei, werkgelegenheid en de welvaart van onze stad, zowel nu als in 2040. Breda groeit naar verwachting naar 215.000 inwoners in 2040. Daarom is het essentieel dat de beroepsbevolking zoveel mogelijk lokaal werkt. Maar de beperkte fysieke ruimte en uitdagingen zoals de energietransitie en netcongestie, maken het ontwikkelen van nieuwe werklocaties erg lastig. Er is dus actie nodig om richting 2040 voldoende ruimte te kunnen bieden aan Bredase bedrijven. Daarom zijn we hard op weg met een nieuwe ruimtelijke-economische visie voor onze werklocaties, inclusief een bijbehorend actieplan. Het is noodzakelijk om bestaande terreinen beter te benutten en nieuwe bedrijventerreinen te ontwikkelen.

Krapte op arbeidsmarkt

Om de krapte op de arbeidsmarkt tegen te gaan, bundelen we de krachten met onze partners, zoals het UWV, onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven. We kijken hierbij ook naar partners buiten onze stadsgrenzen. Daarnaast pakken we de meest urgente uitdagingen op onze arbeidsmarkt aan, waaronder krapteberoepen. We richten ons op het benutten van talent, het binden van jong talent en het stimuleren van innovatief en inclusief werkgeverschap.

Energie op cultuur

Samen met onze kunstenaars, makers en andere culturele partners in de stad zijn we begin dit jaar voortvarend gestart met het uitvoeren van ons nieuw cultuurbeleid 'Stad van Creatief Talent'. Hiermee zetten we Breda op de kaart als stad van creatieve industrie. Dit doen we onder meer door aan te sluiten bij ons economisch beleid door het TT&C-profiel van Breda kracht bij te zetten. Onze nieuwe aanpak levert veel energie en samenwerking in onze stad op. Onze culturele sector is ondernemend, waardoor we dit jaar al veel subsidieaanvragen hebben toegekend aan culturele instellingen, verenigingen en makers in Breda. Ook gedurende dit jaar kunnen nog culturele activiteitsubsidies worden aangevraagd. Dit zal naar verwachting ook volop gebeuren. Deze subsidieregelingen faciliteren culturele projecten die een breed publiek aantrekken en Breda op de kaart zetten als stad van creatief talent.

Daarnaast zijn we bezig met een ontwerp voor de broedplaats Performing Arts. We maken een volgende stap richting een unieke cultuurplek, die hoog scoort op het gebied van architectuur, duurzaamheid en flexibiliteit in gebruik. Dit betekent een belangrijke mijlpaal voor zowel ons cultuurbeleid als ontwikkelingen in het Havenkwartier.

Bouwen aan een bloeiende binnenstad

Met ons historisch en bourgondisch karakter en bruisende horecasector willen we de aantrekkelijkheid van onze stad behouden en vergroten. Met onze nieuwe horecavisie optimaliseren we de randvoorwaarden voor een bloeiend horekaklimaat in onze stad. We kiezen voor kwaliteit, diversiteit en innovatie in de horeca. Samen met ondernemers, vastgoedeigenaren, bewoners en partners zoals Breda Marketing en de cultuursector verdiepen we ons in innovaties en nieuwe mogelijkheden. Breda organiseert en faciliteert deze samenwerking. We richten ons op horeca in bestaande horecagebieden, maar soms kan het toch gewenst zijn om in bepaalde delen van de stad het aanbod uit te breiden om de aantrekkelijkheid van deze gebieden te verbeteren. We werken aan een gebiedsprofiel 'binnenstad', waarin we aangeven hoe de (historische) binnenstad zich verder kan ontwikkelen. Ook blijft er ruimte voor maatwerk en pilots, bijvoorbeeld met nachthoreca. Daarnaast zijn we bezig met het opstellen van een nieuwe terrassenverordening die meer helderheid moet brengen voor ondernemers, omwonenden en hulpdiensten. We gaan duidelijk aangeven wanneer een terras vergunningsvrij mag worden geplaatst, wanneer een vergunning voor een terras verplicht is en welke eisen we aan deze vergunning stellen.

Ook vraagt een vitale binnenstad om wederkerigheid: een evenredige verdeling van de kosten voor het gebruik van onze stad. Dit doen we stap voor stap, bijvoorbeeld door de leges van commerciële, grote evenementen en horeca kostendekkend te maken.

Regionale samenwerking

Om de belangen van Breda optimaal te kunnen blijven behartigen, is schaalvergroting en regionale samenwerking onmisbaar. We werken op diverse manieren samen. Allereerst starten we samen met Tilburg een gezamenlijke lobby in Europa: door onze krachten te bundelen in onze stedelijke regio (SRBT) willen we in Brussel meer voor elkaar krijgen. Ook werken we binnen de SRBT aan een uitvoeringsagenda en een passende structuur om ambtelijk en bestuurlijk samen te werken. Daarnaast formaliseren en verbreden we onze samenwerking met onze omliggende gemeenten in de Baronie. Deze (nog te vormen) lichte gemeenschappelijke regeling vormt samen met Hart van Brabant de 'linker- en rechterlong' van de SRBT. Tot slot ligt onze focus binnen de Regio West-Brabant (RWB) op het versterken van het vestigingsklimaat en een verdergaande samenwerking met REWIN. We halen dubbelingen uit regionale samenwerking zodat die efficiënter wordt.

Welke aanvullende keuzes maken we?

Economie

We gaan niet investeren in het realiseren van de BredaRing. We hadden het plan om als gemeente met de BredaRing 65 km glasvezel aan te leggen om de (digitale) dienstverlening veiliger en beter uit te kunnen voeren en innovaties mogelijk te maken. En om dit Bredase glasvezelnetwerk in de toekomst aan te sluiten op de glasvezelverbindingen in de provincie. Maar uit de actualisatie van de businesscase voor de BredaRing blijkt dat deze niet rendabel meer is. Bovendien is de uitrol van glasvezel in Breda inmiddels veel verder dan in de periode dat het idee van de BredaRing werd gelanceerd. We nemen wel reeds deel aan de BrabantRing: een gesloten glasvezelnetwerk opgericht door de provincie Noord-Brabant en de gemeenten Breda, Eindhoven, Helmond en 's-Hertogenbosch.

Regio

In onze regionale samenwerking leggen we de komende periode de nadruk op de samenwerking met de Baronie-gemeenten en in de Stedelijk Regio Breda-Tilburg. Om deze samenwerking ook financieel kracht bij te zetten, willen we minder middelen beschikbaar stellen voor de strategische agenda van de RWB. We zetten deze middelen deels in om de samenwerking in de SRBT en de Baronie te versterken. Dit is mogelijk omdat de RWB en REWIN hun samenwerking gaan versterken.

P3 Duurzaam wonen

Hoe staan we ervoor?

We zijn trots op het groene, gastvrije en grenzeloze karakter van onze stad. Het is aantrekkelijk wonen in Breda, met zijn historische binnenstad, karakteristieke dorpen, authentieke wijken en groene omgeving. Maar net als in de rest van Nederland is onze woningmarkt oververhit en is het voor bepaalde groepen bewoners bijna onmogelijk om in Breda aan een woning te komen. Jongeren, studenten, statushouders, spoedzoekers en mensen met een middeninkomen zijn onbedoeld concurrenten van elkaar. Ze zijn allemaal hard op zoek naar een dak boven hun hoofd op een uiterst krappe woningmarkt. Ook neemt door vergrijzing de vraag naar zorgwoningen toe. Bij het uitbreiden van onze woningvoorraad staan we voor uitdagingen, zoals het overbelaste elektriciteitsnet, de stijgende kosten voor personeel en bouwmaterialen, en regelgeving rondom stikstof. We werken keihard om wonen voor iedereen in Breda mogelijk en betaalbaar te maken.

We zoeken constant naar een evenwicht tussen de leefbaarheid, bereikbaarheid en toegankelijkheid in onze groeiende stad. Daarom zijn we volop bezig om de mobiliteit in Breda in goede banen te leiden. Denk bijvoorbeeld aan onze parkeervoorzieningen voor auto en fiets, onze inzet voor de bereikbaarheid van onze dorpen en wijken, en onze inspanningen voor de verkeersdoorstroming van onze binnenstad. Ook werken we in Breda samen met inwoners, instellingen en ondernemers aan een duurzame en klimaatbestendige stad. Door creatief om te gaan met onze openbare ruimte en het toepassen van innovatieve oplossingen gaan we uitdagingen zoals netcongestie en krapte op de arbeidsmarkt aan. Zo blijven we ons onverminderd inzetten voor het verduurzamen en het vergroenen van onze stad.

In de begroting 2025 hebben we duidelijke keuzes gemaakt op het gebied van wonen, mobiliteit en bereikbaarheid en klimaat en natuur. Dit doen we onder meer door onze woonvisie uit te voeren, prioriteiten aan te brengen in onze gebiedsontwikkelingen, de parkeertarieven in de stad te wijzigen en te harmoniseren, en te blijven streven naar klimaatneutraliteit in 2044. We zijn hard aan het werk om deze keuzes uit te voeren en daar gaan we in 2026 mee door. Daarnaast maken we in aanloop naar de begroting 2026 enkele aanvullende keuzes (zie paragraaf 'welke aanvullende keuzes maken we?').

Waar zijn we mee bezig?

Meer woningen

Gebiedsontwikkelingen zijn cruciaal voor de duurzame groei van onze stad, dorpen en wijken. Dat doen we niet alleen, maar samen met diverse partners. Als gemeente kiezen ervoor om de eerste investeringen voor 't Zoet aan te gaan in de periode 2026-2029. De investeringen die nodig zijn voor de overige drie gebiedsontwikkelingen (Bavel, Centrum Oost en Gasthuisvelden) zetten we gefaseerd en in kleinere stappen aan gelet op de programmering, planning en kosten, waarmee we ook mogelijke risico's beter spreiden en steeds beter inzicht hebben. Dit betekent niet dat er in Breda verder niet gebouwd gaat worden. In tegendeel! We zijn doorlopend met ontwikkelaars in gesprek om samen te werken aan onze woningbouwopgave.

We liggen op koers om in deze bestuursperiode de bouw van 6.000 woningen mogelijk te maken. Samen met onze partners hebben we in 2024 een record van 2.334 woningen naar harde plannen gebracht. Dit betekent dat deze plannen nu concreet zijn en we aan de slag gaan om deze huizen echt te bouwen. Om de totale opgave te realiseren hanteren we een strakke planning. Ondertussen hebben we met een nieuwe visie ook ons woonbeleid op orde. Met deze nieuwe woonaanpak kiezen we voor een hoogstedelijk stadscentrum en veerkrachtige dorpen en wijken. We blijven bouwen aan meer betaalbare woningen, het realiseren van zorgwoningen en collectieve woonvormen, en het beter verdelen van woonruimtes, door bijvoorbeeld het splitsen van woningen mogelijk te gaan maken. Ook blijven we kijken hoe we specifieke groepen voorrang kunnen geven, zoals onze eigen inwoners. De lening voor onze starters op de woningmarkt is succesvol. In 2024 hebben we 249 startersleningen toegekend aan koopstarters. Ook dit is een record ten opzichte van voorgaande jaren. Inmiddels hebben we het beschikbare budget voor de starterslening volledig verstrekt. Samen met de woningcorporaties hebben we vorig jaar 260 statushouders gehuisvest. Ook voor komend jaar blijft onze taakstelling om statushouders te huisvesten hoog. Daarnaast timmeren we hard aan de weg om de sociale woningvoorraad te vergroten: in 2025 verwachten we een record van 623 sociale huurwoningen (tijdelijk en permanent) te realiseren. Ook pakken we met urgentie door op het vinden van nieuwe locaties voor woonwagendplaatsen.

Werken aan bereikbaarheid

De toegankelijkheid, bereikbaarheid en aantrekkelijkheid van de stad vraagt onze continue aandacht. We zijn volop aan de slag en gaan verder met het stapsgewijs harmoniseren en reguleren van de parkeertarieven. Autobereikbaarheid is belangrijk voor onze economie. Het aantal parkeerders groeit en tegelijkertijd lukt het steeds beter om de juiste parkeerder op de juiste plek te krijgen. Ook gaan we verder met het verbeteren van onze dienstverlening. Zo hebben we bijvoorbeeld de apparatuur in onze garages vernieuwd en gaan we de automaten op straat toekomstbestendig en duurzaam vervangen. Ook onze aanpak om gereguleerd fietsparkeren te stimuleren werpt zijn vruchten af: het gebruik van

onze fietsparkeerfaciliteiten is enorm gegroeid. We hebben de ambitie om groen, gastvrij en grenzeloos te zijn. Tegelijkertijd vraagt de toenemende druk op onze openbare ruimte om een overkoepelende en samenhangende parkeerstrategie. Deze nieuwe strategie op het terrein van auto- en fietsparkeren, deelvervoer en parkeerhandhaving zijn we nu aan het opstellen. De quick wins willen we dit jaar al uitrollen zodat we hier de komende jaren de vruchten van plukken.

De aanpak van de Noordelijke Rondweg is belangrijk voor de bereikbaarheid van Breda, het mogelijk maken van ontwikkelingen en het verhogen van de leefbaarheid in de stad. We zetten onze lobby voor de verbetering van de Noordelijke Rondweg voort. We voeren een haalbaarheidsstudie uit waarbij ook alternatieven en tussentijdse oplossingen op tafel komen. Daarnaast verhogen we de bereikbaarheid van onze stad door verkeerskundige aanpassingen in de binnenstad. In Prinsenbeek willen we starten met een pilot waarin we ervaring opdoen met enkele verkeersmaatregelen, zodat de leefbaarheid verbetert en in het dorp ruimte ontstaat voor (tijdelijke) woningbouw. Verder zetten we een vergunningsstelsel op voor de diverse aanbieders van deelvervoer en maken we met een nieuwe verordening het taxibeleid efficiënter en effectiever.

Stad in een Park

Samen met onze inwoners, instellingen en ondernemers bouwen we verder aan een Stad in een Park. Een duurzame stad, met een gezonde en groene leefomgeving, die klaar is voor de toekomst. We zijn dan ook trots op de titel National Park City en zien dit als een internationale erkenning dat in Breda natuur en stedelijk leven hand in hand gaan. Breda is de eerste stad in Nederland die deze titel wint. We maken middelen vrij om de stad bij de aanpak te betrekken. 'Groen' en 'blauw' breiden we uit, we versterken de biodiversiteit en creëren een gezonde leefomgeving voor alle inwoners. We spelen hierop in door onder meer ecologische verbindingzones aan te leggen. We maken niet alleen werk van onze ambitie om in een groene stad te kunnen wonen, maar ook omdat we die groene stad hard nodig hebben om Breda te kunnen blijven ontwikkelen. Met het verbeteren van de kwaliteit van ons 'groen' en 'blauw' doen we wat Breda zelf kan doen om de stikstofproblematiek te verminderen. Zo halen we Breda van het slot af. Komend jaar geven we uitvoering aan de nota dierenwelzijn en hanteren we de geactualiseerde waardevolle bomenkaart. Vanaf 2029 willen we een Emissiezone voor het centrum instellen. Ook stimuleren we onze inwoners het levensbos vol te planten en kopen we gronden aan voor het Natuurnetwerk. Deze aankoop zien we als een belangrijke stap in het realiseren van onze ambities op het gebied van natuurbehoud, stikstofreductie en klimaatdoelen.

Het realiseren van klimaatneutraliteit in Breda is helaas sterk afhankelijk van externe factoren zoals netcongestie en energiewetgeving. We zetten stappen om in Breda in 2044 CO₂-neutraal te kunnen zijn. Ondertussen ondersteunen we inwoners met weinig draagkracht via isolatieprojecten, zijn we aan de slag met het vervolg van de Regionale Energie Strategie (RES)-West Brabant en versterken we duurzaamheidsinitiatieven. Een mooi voorbeeld is het wijkenergieplan

Prinsenbeek: terwijl het Dorpsplatform Prinsenbeek bewoners informeert en ondersteunt om een energieneutraal en fossielvrij Prinsenbeek te realiseren, ondersteunt de gemeente dit initiatief met mensen en middelen. Ook bouwen we aan een nieuw rioolbeheerplan en een stedelijk waterplan. En aan een nieuwe infrastructuur om elektrische auto's in onze stad op te laden. Tot slot dragen we met ons grondbeleid bij aan het realiseren van onze ambities in het fysieke domein, zoals nieuwe woon- en werklocaties, ecologische zones, parken en infrastructuur. Daarom zijn we de nota grondbeleid aan het actualiseren.

Welke aanvullende keuzes maken we?

Stedelijke Ontwikkeling

Met de invoering van de omgevingswet per 1 januari 2024 werken we de komende jaren aan de opstelling van één omgevingsplan voor heel Breda. Het digitaliseren van individuele plannen is in die periode niet meer nodig. Met de integratie van de digitaliseringslag in het omgevingsplan besparen we in de jaren 2026-2028.

Natuurontwikkeling

We gaan een kleinere reserve bodemfonds aanhouden door eenmalig maximaal € 0,5 miljoen vrij te laten vallen. De bodemreserve is bedoeld voor uitgaven aan bodemonderzoeken en bodemsaneringen voor historische opgaven. Budget vrijmaken kan daarom slechts éénmalig, niet structureel omdat dit incidentele middelen betreft.

P4 Basis op Orde in Breda

Hoe staan we ervoor?

In Breda staan we stevig in onze schoenen als het gaat om de basis op orde: de fundamenten waarop onze stad draait. We zien dat bewoners zich over het algemeen veilig voelen in hun wijk, mede dankzij de gerichte inzet van wijkagenten, handhavers en buurtpreventieteam. Tegelijkertijd vraagt veiligheid om blijvende aandacht. Incidenten met jongeren en ondermijnende criminaliteit onderstrepen onder meer dat we niet achterover kunnen leunen. Onze aanpak is daarom steeds meer gebiedsgericht en gebaseerd op samenwerking met partners als politie, woningcorporaties en zorginstellingen. Ook op het gebied van openbare orde speelt die samenwerking een centrale rol. Denk aan de manier waarop we bij grootschalige evenementen in de binnenstad – zoals carnaval en Breda Live – zorgen voor een balans tussen levendigheid en leefbaarheid.

Ook in het onderhoud van straten, groen en speelplekken is zichtbaar dat Breda de ‘basis op orde’ serieus neemt. Het vernieuwen van verlichting en het groot onderhoud aan wegen en straten zijn recente voorbeelden van hoe we investeren in een toekomstbestendige leefomgeving. Dat geldt ook voor ons gemeentelijk vastgoed, waar duurzaamheid en multifunctioneel gebruik steeds vaker leidend zijn. Daarnaast brengen we onze dienstverlening op het Stadskantoor stap voor stap op een hoger niveau door bijvoorbeeld onze digitale dienstverlening uit te breiden en steeds duidelijker en eenvoudiger met onze inwoners te communiceren. Zo bouwen we aan een Breda dat goed draait – vandaag én morgen.

In de begroting 2025 hebben we duidelijke keuzes gemaakt om onze stad op orde te brengen. Dit doen we onder meer door te blijven strijden tegen ondermijning en criminaliteit, door te gaan met de schaalvergroting van onze dienstverlening op onder meer afvalservice, en te onderzoeken wat nodig en vereist is om onze kapitaalgoederen (wegverhardingen, openbare verlichting, riool, bomen, stedelijk groen, civieltechnische kunstwerken en waterwegen en voorzieningen) op orde te houden. Door meer uniformiteit aan te brengen bij het inrichten en vernieuwen van onze openbare ruimte zorgen we er met minder middelen voor dat onze straten en pleinen er strak en schoon bij liggen. We zijn hard aan het werk om deze keuzes uit te voeren en daar gaan we in 2026 mee door. Daarnaast maken we in aanloop naar de begroting 2026 enkele aanvullende keuzes (zie paragraaf ‘welke aanvullende keuzes maken we?’).

Waar zijn we mee bezig?

Een veilig Breda

De uitdagingen op het gebied van veiligheid zijn nog altijd groot. We blijven ons hard maken voor een veilige omgeving in Breda, voor mensen die hier wonen, werken, ondernemen, opgroeien en recreëren. Hiervoor hebben we, samen met onze partners in de stad, een nieuwe visie opgesteld. Samen kunnen we Breda veiliger maken door onze inzet om criminaliteit te bestrijden, overlast nog verder te verminderen en het gevoel van veiligheid in onze stad te vergroten. Onze aanpak richt zich op het voortzetten van de succesvolle AAA-aanpak (Analyseren, Anticiperen en Activeren): we werken informatie- en risicogestuurd om snel trends te herkennen en daarop te anticiperen, waarbij we samenwerken met onze ketenpartners. We zetten in op repressie, preventie, weerbaarheid en zorg. Maar we verwachten ook zelfredzaamheid van onze inwoners, daarom stimuleren we het nemen van eigen verantwoordelijkheid. Flexibiliteit en toekomstgericht handelen zijn essentieel, gezien de snel veranderende wereld. Onze maatschappelijke weerbaarheid vraagt de komende tijd om extra aandacht en inzet. We moeten als samenleving klaar zijn voor het ondenkbare.

We zijn trots op de tomeloze inzet van onze wijkboa’s en verbeteren de veiligheid van de tien hotspots met ons flexteam. Onze aanpak is gericht op een veilig woonklimaat waar iedere inwoner zich veilig kan voelen in de eigen buurt. We zorgen voor een veilig ondernemersklimaat en beschermen ons bedrijfsleven tegen criminaliteit. Jongeren maken we weerbaarder tegen de verleidingen van criminaliteit en we zorgen ervoor dat inwoners, bezoekers en personeel veilig kunnen genieten van het uitgaansleven. We beschermen de democratische rechtstaat door criminele verdienmodellen te verstoren en zorgen voor een weerbare en betrouwbare overheid. Breda is voorbereid op calamiteiten en heeft speciale aandacht voor de meest kwetsbaren.

Groene en gezonde stad

In onze stad zorgen we ervoor dat de openbare ruimte prettig en toegankelijk is voor iedereen, nu en in de toekomst. We zijn druk bezig met een nieuwe visie op de openbare ruimte. Hiermee geven we invulling aan de vraag hoe we de stad verder willen vergroenen en gezondheid kunnen stimuleren. Dit doen we onder meer door plekken te creëren waar mensen kunnen bewegen en elkaar ontmoeten. Daarnaast hebben we extra aandacht voor natuur, gezonde bodem en biodiversiteit, vooral bij speelplaatsen en scholen. We willen meer ruimte geven aan evenementen en recreatie die passen bij het karakter van Breda en we voegen parken en rustige plekken toe. Samen met bewoners en bedrijven onderhouden we de openbare ruimte en stimuleren we het vergroenen van privéterreinen. Een gezonde en groene openbare ruimte is de basis voor onze ambitie van een Stad in een Park. Niet alleen de titel National Park City, maar ook de Jantje Beton Prijs voor meest speelvriendelijke gemeente van Nederland, laten ons zien op de goede weg te zijn.

Een veilig gevoel in de wijk

Vraag 2 | Waar liggen kansen om de veiligheid te verbeteren? En hoe dan?

→ Zichtbaarheid wijk agent/ wijkbaas.

We streven ernaar om de afvalstromen te beperken door afval nog beter te scheiden, waardoor het mogelijk wordt om uit een groot deel van ons afval grondstoffen terug te winnen. We doen dit vooral door gebiedsgerichte acties, het optimaliseren van voorzieningen en het beïnvloeden van gedrag. We ontwikkelen initiatieven rond huishoudelijk afval waarmee we als Breda dichterbij een circulaire economie komen. Daarnaast intensiveren we de regionale samenwerking op het gebied van afvalinzameling. We bundelen hiermee onze kennis en dragen samen bij aan de VANG-doelstellingen (Rijksprogramma Van Afval Naar Grondstof).

Beter onderhoud en beheer

Stap voor stap werken we aan het verbeteren van het onderhoud en beheer in onze stad. We hebben bijvoorbeeld in kaart gebracht wat we weten over het onderhoudsniveau van de kapitaalgoederen in Breda en we zijn met dit onderhoud en beheer aan de slag. Concreet voeren we op dit moment de plannen uit voor wegverhardingen, civieltechnische kunstwerken en bomen. Er volgen nog nieuwe plannen voor de aanpak van het onderhoud en beheer van verlichting, gemeentelijk groen en riolering. We bouwen gefaseerd onze realisatie uit.

Onze gemeentelijke voorzieningen zijn een ontmoetingsplek voor onze inwoners. Het is belangrijk dat deze voorzieningen meegroeien met de groei van de stad en haar dorpen. Daarom werken we met referentienormen, waarmee we beoordelen welke voorzieningen nodig zijn bij het aanleggen van nieuwe wijken. Hierbij gaat het om het aantal vierkante meters voor onder meer sportvoorzieningen, schoolgebouwen en cultuur. Daarnaast gaan we in een nota vastleggen hoe we als gemeente in Breda omgaan met vastgoed. We stellen integrale huisvestingsplannen (IHP's) voor cultuur en sport op en bereiden het IHP dorp- en wijkvoorzieningen voor.

Dichter bij inwoners

Op het vlak van dienstverlening zetten we stappen om het contact met onze inwoners te versterken. Digitale processen maken we steeds toegankelijker, maar we verliezen het persoonlijk contact niet uit het oog. Inwoners die minder digitaal vaardig zijn, helpen we op het Stadskantoor of in onze bibliotheken. Ondertussen zijn we achter de schermen druk bezig met het moderniseren van onze systemen en processen, zodat we bijvoorbeeld meldingen over de openbare ruimte sneller en beter kunnen oppakken.

Ook blijven we werken aan het herstel van het vertrouwen in de politiek. Dit doen we bijvoorbeeld door met de stadsenquête steeds meer inzicht te krijgen wat het vertrouwen van onze inwoners bepaalt en door samen met professionals en raadsleden in gesprek te gaan met inwoners in wijken en buurten. En we gaan, samen met de raadsgriffie, een podcast starten richting de gemeenteraadsverkiezingen van 2026. Op deze manier willen we onze inwoners meer inzicht geven in keuzes die het stadsbestuur en de gemeenteraad moeten maken.

Welke aanvullende keuzes maken we?

Ondermijning

We gaan actiever bestuurlijke boetes vorderen als het gaat om het faciliteren van illegale prostitutie. Door als gemeente een eigen incassobureau in te schakelen, kunnen we deze bedragen effectiever innen en voorkomen dat overtredders de dans ontspringen. Op deze manier versterken we ook de handhaafbaarheid en geloofwaardigheid van onze aanpak tegen illegale prostitutie.

Openbare ruimte

We willen de kosten en verantwoordelijkheden voor beheer- en onderhoud daar leggen waar ze horen. Partijen die gebruikmaken van onze openbare ruimte moeten daar ook voor betalen. Daarom gaan we de inkomsten op reclame verhogen.

Veiligheid en leefbaarheid

We hebben kritisch gekeken naar wat we kunnen toerekenen aan de naheffing op parkeerbelasting, dus als geen of te weinig parkeergeld is betaald. We zien ruimte om deze naheffing te verhogen. Dit is mogelijk omdat de boete die hiervoor mag worden uitgedeeld, in Breda lager is dan maximaal toegestaan. In Breda ligt in 2025 het tarief voor een naheffing op € 51,- terwijl het Rijk het maximumtarief voor 2025 op € 78,80 heeft vastgesteld, waarbij het uitgangspunt is dat de naheffing maximaal kostendekkend mag zijn. Doordat deze kosten stijgen zal ook de naheffing stijgen naar € 57,40 in 2026.

Als gemeente kunnen we bestuurlijke boetes opleggen bij het overtreden van lokale regels en wetten. Net als in 2024 gaan we deze bestuurlijke boetes indexeren, waardoor de boetes dus hoger worden.

Net als andere steden heeft Breda last van dubieuze debiteuren. Het gaat hier om individuen die structureel weigeren om boetes te betalen. Door het inzetten van een wielklem en bij het verwijderen direct te laten afrekenen kunnen de kosten hiervoor omlaag.

We willen het wegslepen van voertuigen efficiënter regelen door mogelijkheden en alternatieven te onderzoeken en daarmee kosten te verlagen.

P5 Organisatie en Financiën van Breda

Hoe staan we ervoor?

De arbeidsmarkt is krap en zal de komende jaren onder hoogspanning komen te staan. Dat stelt onze organisatie voor stevige uitdagingen. De beschikbaarheid van gekwalificeerd personeel neemt af, terwijl de vraag toeneemt. Dit vraagt om een wendbare organisatie die vooruitdenkt, innoveert en effectief omgaat met onze capaciteit. We blijven investeren in het ontwikkelen en trainen van onze medewerkers, zodat zij zich blijven aanpassen aan veranderende eisen. Zo houden we onze dienstverlening op peil.

Ook de concurrentie om talent wordt steeds groter, zowel binnen de overheid als met marktpartijen. In de komende vijf jaar zorgt elke vervulde vacature elders voor een 'lege stoel'. Dit benadrukt het belang van realistische ambities en een scherpe afstemming tussen wat we willen en wat we kunnen. Een lerende organisatie, waarin ruimte is voor groei en vakmanschap, blijft daarbij essentieel. Zo behouden we onze aantrekkingskracht als werkgever.

Tegelijkertijd verandert de manier waarop we werken. Technologische ontwikkelingen zoals kunstmatige intelligentie, data-analyse en robotisering bieden kansen om processen slimmer en efficiënter in te richten. Dit vraagt om digitale vaardigheden, experimenteren en durf om bestaande werkwijzen los te laten. Door technologie bewust te integreren, maken we ruimte voor andere werkzaamheden en versterken we de wendbaarheid van onze organisatie.

Waar zijn we mee bezig?

Organisatie FIT voor de Toekomst

We zijn volop bezig met de professionalisering van onze organisatie door middel van het ontwikkelingsprogramma FIT voor de Toekomst. In dit programma zetten we concrete stappen om onze werkwijzen te verbeteren en de organisatie door te ontwikkelen en toekomstbestendig te maken. Een van de belangrijkste speerpunten is het verbeteren van de indienstreding van nieuwe medewerkers. We richten ons op een soepele en verwelkomende start, zodat nieuwe collega's zich snel thuis voelen en zich goed kunnen ontwikkelen binnen de organisatie. Daarnaast werken we aan een strategische personeelsontwikkeling die ons helpt om beter in te spelen op de toekomstige behoeften van de organisatie. We ontwikkelen een uniforme methode voor het uitvoeren van projecten, processen en programma's, zodat we als organisatie eenduidig en efficiënt kunnen sturen op de gewenste resultaten voor de stad.

De kracht van AI

Op het gebied van digitalisering blijven we zoeken naar innovatieve manieren om efficiënter te werken. Door het slim digitaliseren van processen kunnen we meer tijd en ruimte creëren voor persoonlijke interactie met onze klanten. Daarnaast levert dit een besparing op. We experimenteren met nieuwe technologieën en benutten de kracht van AI om onze effectiviteit te verhogen en voor het verbeteren van de digitale klantreizen. We streven ernaar om met deze technologieën één digitaal loket te creëren waarin alle zaken afgehandeld worden. Ook het automatiseren en robotiseren van onze bedrijfsprocessen krijgt volop aandacht. Hierdoor willen we op termijn kosten besparen.

Uiteraard besteden we hierbij aandacht aan gegevensbescherming. We investeren in ICT-veiligheid en privacybescherming door onder meer AI in te zetten voor de monitoring van onze ICT-omgeving. We zorgen ervoor dat onze medewerkers op de hoogte blijven van de laatste ontwikkelingen op dit gebied door ze op te leiden en continue te trainen. Ontwikkelingen op het gebied van digitale veranderingen blijven we volgen en in goede banen leiden.

Aantrekkelijk werkgeverschap

We zijn ook bezig met het versterken van de aantrekkelijkheid van Breda als werkgever. We investeren in de verdere ontwikkeling van ons werkgeversmerk en het verbeteren van de vindbaarheid van onze vacatures. Daarnaast optimaliseren we het recruitmentproces, bijvoorbeeld door op hogescholen campusrecruitment verder op te zetten en ons stagebeleid te verfijnen om meer stagiairs aan te trekken. Dit alles draagt bij aan een sterkere aanwas van nieuw talent. Ook blijven we scherp op de effectiviteit van onze inhuurprocessen, waarbij we nieuwe inhuuraanbestedingen ontwikkelen om beter aan te sluiten op de huidige arbeidsmarkt.

We willen de inzetbaarheid van onze medewerkers bevorderen door een gezonde werk-privébalans te ondersteunen. We stimuleren gezonde leefstijlen, bieden voorlichting over belangrijke thema's zoals mantelzorg en hybride werken, en zorgen voor deskundige ondersteuning bij verzuim. Komend jaar gaan we ook verder werken aan het ontwikkelen van dashboards om datagestuurd te kunnen werken op het gebied van gezondheid en inzetbaarheid.

Het gebruik van data helpt ons beter te monitoren of onze inspanningen daadwerkelijk effect hebben. Dit gebeurt onder meer door het ontwikkelen van een monitor die bijhoudt hoe medewerkers tevreden zijn, welk vertrouwen er is in het leiderschap, en hoe we ons werk organiseren. We zorgen er bovendien voor dat we onze medewerkers blijven versterken door een meerjarig ontwikkelplan op te stellen dat de basis legt voor een lerende organisatie. Het ontwikkelen van team- en leiderschapsvaardigheden wordt hierbij een vast onderdeel van de dagelijkse werking van de organisatie. Het beleidskader diversiteit, gelijkwaardigheid en inclusie werken we ook voor de ambtelijke organisatie verder uit.

Veilige publieke taak en integriteit

Veiligheid en integriteit zijn eveneens belangrijke thema's. Sinds 2023 bieden we structureel opleidingen en trainingen aan op het gebied van conflicthantering en agressiebeheersing, zodat medewerkers die met veel klantcontacten werken goed zijn voorbereid. Dit blijven we in de komende jaren voortzetten. We hebben ook een plan opgesteld om de weerbaarheid van de organisatie structureel te vergroten, en gaan door met de uitvoering hiervan. Daarnaast zetten we in op het versterken van het integriteitsbewustzijn.

Communicatie

We hebben een duidelijke communicatieaanpak vastgesteld. Hiervoor hebben we onderzoek gedaan naar de communicatiebehoeften van onze inwoners. Door te communiceren met focus en onze uitingen te vereenvoudigen streven we naar een begrijpelijke, eerlijke en persoonlijke communicatie die maximale impact maakt. Dit leidt tot een communicatiekompas wat ons als organisatie helpt om eenduidig te communiceren, waardoor we herkenbaar zijn voor onze inwoners en zij gemakkelijk de juiste informatie kunnen vinden en in contact kunnen komen met de gemeente.

Taakstelling organisatie

In de begroting 2025 is een taakstelling op de organisatie opgenomen. De taakstelling voor 2025 is gerealiseerd. Aan de taakstelling voor 2026 en verder wordt gewerkt via het project 'Versnellen op slimme technologie'. We zetten in op het versnellen van digitalisering en robotisering om onze dienstverlening verder te verbeteren en onze ambities van de groeiende stad te kunnen realiseren. Hiervoor zijn in de begroting 2025 incidenteel middelen beschikbaar gesteld om verdeeld over drie jaar investeringen te doen, die op termijn tot besparingen leiden.

Fotografie

Judith Adriaansen Fotografie

TPJ Verhoeven Photography

Gemeente Breda